

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslani knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina: Naznanilo in nov poziv. — J. A. Komenskega življenje in delovanje. — Naravoslovne črtice. (VI. Kakovost (timbri) glasa in razkroj žvenka. — Leopold Volkmer. — Dopisi. — Jože Tribnik. † — Novice in razne stvari. — Listnica. — Inzerati.

Naznanilo in nov poziv.

Gledé Slomšek-ove nagrade, katero je razpisalo učit. društvo v Ptujju za najboljši spis o Slomšku, kot pedagogu, usojamo se p. n. razumništvu to-le naznaniti.

Društvu sta došla le 2 spisa o Slomšku kot pedagogu. A gledé obeh so se gg. presojevalci izrekli proti nagradi.

Prvi g. presojevalec piše: „Prečitavši spisa, videl sem takoj, da gospoda pisatelja, goreča čestitelja nepozabljivega vladike, vendar nista krenila pravega pota, ker sta prepustila govor preveč svojemu navdušenju zanj in sta se trudila manj dokazati, da stoji Slomšek vedno in povsod na neovrgljivih načelih, katere razglašujejo pedagogi že od starodavnih časov, da bi ugajalo torej najbolje dokazati po datih in citatih, kako sistematično je vse sezidano, kar je govoril in pisal apostelj Slovencev o šolstvu. . . .“ — Drugi ocenitelj pravi: „... Kar se rokopisov tiče, ni nobeden tako, kakor bi si ga jaz želel.“ Tretji pa veli: „... Boljši spis tudi ni kaj prida. Po mojej pameti bo menda najbolje, če se pisatelji še enkrat na resno delo povabijo...“

Tako tedaj stoji cela stvar o večkrat imenovanej Slomšek-ovi nagradi.

Č. g. pisatelja nam poslanih razprav naj blagovolita podpisanemu predsedniku društva naznaniti, pod katero adresno se jima naj njih dela vrmeta.

Da bi se vendar ta reč častno dognala, razpiše ptujsko učiteljsko društvo po sklepu dne 25. junija v Ptujju še enkrat 100 fl. za en ali dva najboljša spisa o Slomšku kot pedagogu in sicer se naj spisi pošljejo ptujskemu učit. društvu do 1. julija 1886. Gotovo dovolj časa! Na delo tedaj pisatelji slovenski! Nagrada res da ni velika, a društvo je voljno pisatelju prepustiti ves čisti dobiček. Učeni g. dr P. je rekel, da tiskan spis moral bi biti ne menda brošurica, temveč knjiga, v kateri bi se opisal Slomšek po svojem zasluzenju kot prijatelj šole, kot učitelj in odgojitelj ljube mladine. Knjiga bi naj bila omikanemu občinstvu namenjena, naj bi bila to, kar je Diesterweg pri Nemcih.

Slovenski pisatelji! Lotite se tedaj tega častnega dela, ker žalostno bi bilo za Slovence, ako bi se ne zamogel pisatelj najti, ki bi Slomška kot pe-

dagoga po vrednosti oceniti znal, a sitnost bila bi za naše društvo, katero je blage rodoljube nadlegovalo za doneske.

Ako se stvar ugodno reši, namerava ptujsko učiteljsko društvo sklicati o priliki razsodbe ocenjevalcev velik zbor spodnje-štajerskih učiteljev, v katerem naj bi se nekaj ukrenilo zastran združenja med slovenskimi učitelji. Bog daj, da bi se oboje dalo častno doseči.

Frane Žiher,
predsednik ptujskega učit. društva.*)

Jana Amosa Komenskega življenje in delovanje.**)

Vsak izobražen narod ima svoje velemože, katere časti in povečuje. Slovani v tem za drugimi narodi nikakor ne zaostajajo. Vse stroke človeške véde — umetnosti imajo v njih svoje vredne zastopnike. Med temi pa zavzema eno najodličnejših mest mož, kateri je iz golega človekoljubja in ljubezni do mladine posvetil vse svoje življenje premišljevanju in prizadevanju, kako bi se uvedlo splošno izobraževanje ljudstva — se upeljal splošen pouk po naravnih načelih za vsakega brez ozira na stan in spol. Je to slayni Jan Amos Komenski, ta najsvitlejša zvezda med pedagogi vseh časov in narodov. „Pridite vsi kate-rega koli naroda, jezika — katerekoli vere, vi vsi, ki hrepenite po boljši omiki, prite, da preiskujemo, dokler še živimo, kako bi našli resnico mir in življenje.“ Te njegove besede kažejo dovolj, kak plemenit duh je oživiljal tega velikana. In kdo ne vé, da je vse naše moderno šolstvo osnovano po pedagogičnih načelih Komenskega! Ni toraj dolžnost da si življenje in delovanje tega pedagoga natančneje ogledamo v pouk in posnemo!

J. A. Komenski se je rodil dne 28. marca 1592. l. v Ogorskem Brodu na jugovzhodnem Moravskem. Njegov oče je bil mlinar, ovače dosti premožen; ta kakor tudi ves rod njegov so bili česki bratje,***) ter so spadali k tako imenovani bratrski jednoti (bratovski cerkvi), katera se je prištevala v tedanjih razmerah k protestantizmu.

Že v svojih mladih letih skusil je trpkost osode, ki ga je premetavala celo njegovo življenje kakor ladjo na vihnem morju. Njegovi stariši so mu umrli, ko je bil še mlad deček. Njegovi sorodniki prevzeli so siroto Amosa v skrb in odgojo, ali ne gledé na velike duševne zmožnosti bistrournega dečka dali so ga rokodelstva učiti. Mladi Komenski se ni mogel sprijazniti s tem poklicem, marsikaj je začel, a zopet nehal. Stoprv 16 let star začel je obiskovati latinske šole; kje, ni znano. Že takrat kot učenec je spoznal zopernaravni

*) Slovenski listi naj blagovolijo te vrste ponatisniti.

***) Govoril Jan. Kryl v zboru Ljutom. učiteljskega društva pri Mali nedelji dne 18. junija 1885.

****) Česki bratje so priznavali Husovo vero, katera se je še dandanes na jugovzhodni Moravi med tamošnjimi protestanti ohranila. Tako imenovani Valaši, živeči po moravskih Karpatih, kolikor jih spada k protestantizmu, niso namreč nič drugega, ko nekđaj v te bregove zatirani Husitje.

način podučevanja jezikov, ves poduk, sosebno, v latinskem jeziku se mu je videl jako težaven in vsled tega zopern.

Ko je dovršil latinske šole, odločil se je za duhovski stan, ter se je podal na protestantske bogoslovške šole v Herborn v Nasavskem, pozneje je bil na univerzi v Heidelbergu, odkodar se je podal na popotovanje v Nizozemsko. Vrnivši se zopet v Heidelberg nazaj, je nevarno zbolel, in l. 1614. je prišel v Prago, deloma da bi se okrepčal, deloma pa za to, ker mu je zmanjkalo denarjev, da bi bil še dalje ostal v Heidelbergu.

Takrat še ni imel postavnih let, da bi bil mogel posvečen biti za duhovna; za to je z veseljem sprejel ponudbo českega Mecenata Karola iz Žerotina, moravskega poglavarja, ki ga je nastavil kot učitelja na bratovski šoli v Prerovu na Bečvi. Karol iz Žerotina je bil tudi privrženec českih bratov ter je imel povsod na svojih velikih posestvih na Moravskem in Českem kot patron šol, taiste nastavljene kot učitelje, duhovne in tudi kot uradnike, ter jim je bil velik dobrotnik.

V Prerovu je začel Kom. vpeljevati novi način podučevanja, ki ga je po svojem premišljevanju sam iznašel, namreč poduk v realijah in nazorni poduk; on je torej utemeljitelj realnega in nazornega poduka. Ko je dosegel 24. leto, posvečen je bil za duhovna, ter je deloval kot tak dve leti pri bratovski cerkvi, a to se mu je malo dopadlo, zato je sklenil zopet mesto učitelja prevzeti.

Leta 1618. je bil poklican v Fulnek na sev. Moravskem, kjer je bila najstarejša in tudi najimunitnejša cerkev českih bratov. Tukaj je postal šolski vodja in je pričel z neutrudljivo pridnostjo svoje didaktične študije, ter preživel najsrečnejše dni svojega trudapolnega in nesrečnega življenja: tukaj je vžival zakonsko srečo in spoštovanje prebivalcev.

Takrat pa se je začela tridesetletna vojska sé vso svojo grozo na največo nesrečo in pogin československega naroda. Po nesrečni bitvi na Beli Gori, dne 8. nov. 1620. je bila odločena žalostna osoda českih dežel; česka vojska pod slabim vodstvom je bila uničena; Moravani so padli vsi, ker se niso hoteli umakniti.

Na to je pričela strašna eksekucija zoper česki narod. Tudi Komenski je moral zapustiti svojo domačijo v Fulneku in pobegniti pred špansko vojsko leta 1621. — Španci pokončevali so vsa mesta, kjer so našli bratovske cerkve; tudi Fulnek so vpepelili; Kom. pa je zgubil pri tem požaru celo svoje premoženje in vse rokopise, ki jih je bil kot mladi učitelj že takrat spisal. Od tod začenja za njega žalostno, nesrečno življenje, polno nadlog in bojev.

Komenski je pobegnil k svojemu dobrotniku in prijatelju Karolu Žerotinskemu, ki ga je skrival na svojem posestvu v Brandejsu na Orlici. Tukaj mu je umrla njegova supruga in dva otroka. Ves potrt iskal je tolažbo v premišljevanju o božji previdnosti in v delu. Spisal je „pod Klopoty“ (v nadlegah) „Labyrint světa a raj srdce“ (Labyrint sveta in raj srea).

Ta spis, ki je alegorija ali prilika npravstvenega zapopadka, ter spada med najdražje bisere českega slovstva, je poklonil dne 13. dec. 1623, svojemu dobrotljivemu varhu in res plemenitemu gospodu Karolu iz Žerotina, moravskemu poglavarju.

Misel njegova je sledeča: „Neki človek videč med ljudmi razne stanove, poklice, dela in rede, ne ve, zakaj bi se odločil; sklene torej, najprej vse človeške stanove preiskati, in stoprv primerjavši ednega z drugim, izvoliti si svoj poklic. Poda se tedaj na pot, ter dobi kot spremljevalca „Vše z v ě d a“ (vse-zvedalca) s priimkom „V š u d y b u d a“ (povsodbodi). Med potom se jima pridruži še neki tolmač „M a m i l“ (varjalec).

Vše z v ě d vrže popotniku na vrat uzdo sešito iz jermenov radovednosti; uzda pa je imela žvali iz železa z opernosti in britkosti do dobrih namenov. M a m i l mu natakne na nos očale, skoz katere gledaje, on vse drugače vidi, kakor je v resnici: kar je daleč, vidi se blizo, kar blizo, pa daleč, kar je majhno, vidi se veliko, veliko pa majhno, gnjusno se vidi lepo, lepo pa gnjusno, črno belo, belo črno, skratka vse na opak. — Vendar pa na srečo popotnikovo nataknil je M a m i l njemu očale tako, da se niso popolnoma na oči prilagale, tako da je povzdignivši glavo, pod njimi, in priklonivši jo pa, nad njimi vse čisto in jasno, kakor je v resnici, videti in opazovati mogel. Tako hodi popotnik v labyrintu sveta in preiskuje vse stanove: stan soprugov in samičnih, rokodelcev, učenjakov, duhovnikov, vojščakov, bogatih in ubogih, imenitnih in priprostih, veselih in žalostnih; ne najde pa nič drugega, nego same zmotnjave, skrbi, nadloge, bedo in žalost, naposled pa gnjušenje vseh reči in obupanje. Vrača se torej popotnik domov, in doma sedeč preišlje o previdnosti božji ter najde v njej edino pravo zadovoljnost.“

(Dalje sledi.)

Naravoslovne črtice.

VI.

Kakovost (timbre) glasa in razkroj žvenka.

Na glasovih zamoremo razlikovati jakost, visokost in kakovost. Jakost glasa odvisna je od veličine tresajev, visokost od množstva tresajev v istem času, način pa, kako trepetajoče telo trepeče, določuje slednjič kakovost ali timbre glasa.

Kakovost glasa je ona posebnost glasa, vsled katere glasove enake visokosti, povzročene z različnimi godbili ali instrumenti, medsebnostno razlikujemo. Kdo namreč ne zna iz lastne skušnje, da gosli celo drugače zvenčijo, kakor harfa ali orgle, in da glas žveglje nij podoben glasu roga itd.! Po kakovosti zamoremo lahko določiti, na katerem godbilu se je glas, ki smo ga začutili, povzročil, ako godbila niti ne vidimo. Čeravno je po skušnji uže dolgo znano bilo, da na glasovih njihovo kakovost lahko razlikujemo, vendar ni bilo vse do najnovejšega časa iznajdeno, kaj kakovost na glasu povzročuje. Glasoviti nemški učenjak Helmholtz iznašel je stoprv v najnovejšem času, da kakovost glasa povzročuje oblika tresajev, ali bolje rečeno oni slabi ali temni glasovi, kateri vsak glas spremljajo. Tresaj, ki povzročuje glas, je namreč prost ali pa obstoji iz večih tresajev, od katerih vsak svoj glas posebne visokosti ustvarja, in ti gla-

sovi ravno spreminjajo kakovost glavnemu ali osnovnemu glasu. Prosti tresaji so pa vsi, katerih hitrost se po enem in istem zakonu spreminja. Tresaji zvenulje in flavte so na primer prosti. Prosti tresaji vstvarjajo mehke glasove, ki se nam veliko globokeji zdijo, kakor so res. Kakovost njihova je navadno molkla tako po priliki kakor po samoglasniku.

V prirodi jih ne najdemo, ker prirodni žvenk je navadno sestavljen iz različno visokih glasov in tako nam predstavlja tedaj vsako zvoneče telo tako rekoč godbeni zbor.

Poskusi nas učijo, da trepetajoča telesa kraj svojega glavnega glasa vstvarjajo istodobno še mnogo drugih višjih glasov. Tako n. pr. more napeta struna trepetati kakor celost, ali pa se razdeli v več enakih delcev, ki vsak za se ravno tako trepeče kakor celost. In ker se struna vselej, kedaj kakor celost trepeče, tudi v več enakih delcev razdeli in to ravno je vzrok, da izurjeno uho kraj glavnega glasa tudi več drugih višjih glasov začuti. Ti glasovi imenujejo se zglasni ali harmonični in določujejo svojo zmes z glavnim glasom kakovost zvonečim telesom in godbilom. Vsa trepetajoča telesa povzročujejo tedaj kraj glavnega glasa tudi glasove, ki imajo več trepetov v eni sekundi nego glavni glas in zato imenujejo se skupnim imenom nadglasovi (Obertöne).

Ti nadglasovi zlitni so tako s svojim glavnim glasom, da se naše uho še le po veliki vadbi in z napeto pazljivostjo priuči žvenk v glavni glas in v delovne glasove (Theiltöne) ali priglasove (Nebentöne) razločevati. Tako izurjeno uho more čuti kraj glavnega glasa osmico glavnega glasa, jegovo desetico (decimo), dvostroko osmico, trojko, petico in sedmico dvogube osmice. Ako je glas C glavni glas, tedaj so temu glasu ti-le glasovi delovni (Theiltöne) ali priglasovi:

c	c'	g'	c''	e''	ais''	e'''	d'''	e'''	fis'''
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11

Vsi delovni glasovi tedaj niso z glavnim glasom zglasni, ker samo prvih šest je zglasnih, drugi pa so nezglasni 7 in 11 pa se celo v glasbeni stopnici ne nahajata, in žvenk, v katerem se najmeta, je vsled njiju hrapav.

Prav lahko se žvenk v svoje delovne glasove razkrajajo po Helmholtzu s pomočjo sozvočenja. Ako se namreč kraj telesa, ki more z določenim načinom trepetati, in tako stvarjati glas določene visokosti, povzročujejo trepeti ravno te vrste, tedaj ti trepeti pobudijo telo na sotrepetanje in tedaj tudi na sozvočenje. Glas sotrepetajočega telesa moremo slišati, ako telo, ki ga na sotrepetanje vzbuja, zaustavimo. Ako n. pr. na samostrun napnemo dve struni, ki stvarjate glas enake visokosti, tedaj glas ene vzbuja glas druge strune. Zavsema enake glasbene vilice, tudi se medsebeno na sozvočenje vzbujajo. Ako se trepeti enega telesa samo malo od onih drugega razlikujejo, tedaj se na sozvočenje zbuditi ne morejo.

Prav lahko zamore se sozvočenje opazovati z mehurčki, ki so na steklenki brez dna napeti. Steklenka odprta je odzgor in dno jej nadomeščuje mehurček.

Trepetanje mehurčka naznanja nam majalec, ki se mehurčka dotiče. Ko nam-reč mehurček trepeče, odbija se tudi majalec. Ako je steklenica dovolj velika in mehurček dovolj napet, tedaj se glavni glas mehurčka prikazuje, nadglasovi pa so sicer slabi, ali vendar jih moremo zapaziti, ako se steklenka navpično drži, in na mehurček pesek posiplje. Po podobah, katere pesek stvarja, razodevajo se tedaj nadglasovi.

In ker se mehurčki s slabimi glasovi ne prikazujejo, zato iznašal je Helmholtz tako zvane resonatore, ki niso drugo kakor steklene ali medene cevi ali kroglice z dvema luknjama. Ena luknja pripravljena je tako, da se lahko v uho vtakne. Vsak resonator daje svoj določeni glavni glas in pa tudi več nadglasov. Ako se glavni glas s kakim godbilom stvarja, tedaj se zrak v luknji resonatorovej vzbuja na sotrepetanje in tako more se tedaj glavni glas jasno čuti. V največem šumu more se spoznati z resonatorom glavni glas, ali tudi nadglasovi morejo se slišati.

Z omenjenimi poskusi more se tedaj žvenk v svoje enojne glasove razkrajati. Po teh poskusih prepričamo se pa tudi, da se v sestavljenem tresaju morajo nahajati enojni tresaji, ker oni povzročujejo sozvočenje in tudi lahko svoje tresaje na druga telesa prenašajo. Izurjeno uho zamore v žvenku uže brez resonatorov nadglasove začutiti. Tako izurjeno uho sliši, ako se struna c v $\frac{1}{3}$ svoje dolžine zatrepče, glas c_1 , c_2 itd. Neizurjeno pa se v početku more s resonatori na začutjenjo vaditi.

Pravo podobo sestavljenega trepetajočega gibanja nam predstavlja valovanje vode, ako se na dveh mestih istodobno vrže kamen v vodo. Iz vsakega mesta izhajajoči valovi širijo se brez ozira na druge, ker čeravno se medsebeno križajo, vendar se širijo dalje, kakor da so sami. Veliko lepšo podobo sestavljenega tresaja nam podaje morje s svojim valovanjem. Tudi žito, ko ga v pomladi tihi veter prigiblje, stvarja različne valove, ki se mnogotero medsebeno križajo.

Koliko mnoštvo valov stvarja se na primer v plesnej dvorani, ker tamkaj vstvarjajo različna godbila svoje valove in vzročujejo jih tudi ljudje s svojim govorom, obleke s svojim šumom, noge s svojim gibanjem itd. In ker zamore naše uho v tej celosti začutiti posameznosti, tedaj morejo vsi ti različni valovi obstati ne moteč se medsebeno.

Prav mnogo nadglasov ima človeški glas. Vjakem basu iznašlo se jih je z resonatori 16, ako se popeva nota A ali E. In tudi kovne strune vstvarjajo jih s svojim trepetanjem mnogo. Tako jih je Helmholtz na jeklenem dratu 18 iznašel. Vsi ti nadglasovi vendar niso z glavnim glasom zglasni, ampak 7, 9, 11, 13, 14, 17 in 18. nadglas je z glavnim nezglasen. Po teh nadglasovih postal bi tedaj neugoden glas, ali nho zamore začutiti samo prve nadglasove, drugi pa so tako slabi, da jih brez resonatorov začutiti ne moremo.

Zglasni delovni glasovi strune morejo se v določeni meji ojačati in slabiti. Jih pokriva glavni glas, ali tudi oni morejo glavni glas pokrivati. Prav lahko povzročujejo se na struni, ako se s trdim telesom na njo udari. Oni so dalje odvisni od onega mesta, na katerem se struna udari, kakor tudi od hitrosti, s katero se trdo telo od strune po udaru oddalji.

Orodar priredi godbila ali godbena orodja s strunami tako, da se srednje strune udarjajo na $\frac{1}{7}$ do $\frac{1}{9}$ svoje dolžine in sicer zato, da se z glavnim glasom nezglasni nadglasovi odstranijo.

Vprašanje, na katero še si odgovoriti imamo je: Zakaj navadno ne čujemo priglasov? Vsaki žvenk, ki ima svojo kakovost, more se razkrojiti v posamezne glasove, čeravno naše uho navadno teh posameznih glasov razločevati ne more. Ti posamezni glasovi, iz katerih je žvenk sestavljen, so namreč medsebeno tako sorodni, da se nam zdi, kakor da se eden v drugega preliva, in to ravno njihovo začutjenje obtežuje. Dalje smo priučeni te glasove kakor skupnost začutiti, in zato rečemo n. pr., to je glas f na goslih. Prvobitni vtisi na uho so tedaj sestavljeni, ali občutek je enojen, ker mi nismo priučeni te občutke kakor sestavljenost razkrajati v svoje delce.

Glasovi tedaj, katere v navadnem življenju za enojne držimo, so v resnici sestavljeni. Tudi barve, katere naše oko za enojne drži, so sestavljene, ker s pomočjo steklene prizme jih lahko v posamezne barve razkrojimo. Da neizurjeno uho v resnici skup od več glasov za enojen glas drži, moremo se s tim le poskusom prepričati. Ako se na donišče zvenulje postavijo četiri manjše zvenulje s svojimi donišči, ki vstvarjajo nadglasove velike zvenulje, tedaj stvarjajo vse te zvenulje, ako se ločec istodobno po vseh potegne zglasen glas, katerega neizurjeno uho za en glas drži. Ako pa veliko zvenuljo z roko primemo, tedaj ona zamolkne, ali glasovi ostalih sedaj lahko razločujemo, ker jim glavni glas manjka, ki je vse v celost vezal. Še le tedaj, ko se uho priučí glas v svoje prvote razkrajati, čujemo poleg glavnega glasa tudi priglasove.

Dr. Križan.

Leopold Volkmer, veseli pevec Slovenskih goric.

dr. Jožef Pajek.

(Dalje.)

Štev. 39. Druga pesem od tobáka.

Po Volkm. knjižici: „Hvala kmetičkega stana ino tobačie trave“, tiskanej leta 1807. V Murkovem izdanju sega pod štev. 9. od str. 130. do 136., a sedma kita je čisto izpuščena.

1. O tobak, ti žlahtna trava, * Slaiša, kak najslaiši med! * Pusti, da gre moja glava, * Tvoje velke hvale štet; * Pusti, da nje v pesmo spravi, * No skoz pesmo drugim pravi! * Ker bo' pesem v rokah mea, * Bo 'z nje tvoje hvale štea.
2. Gdo pa sem jas, da čem pōti * Tvoje hvale? o tobak! * Odkod čem besede vzeti, * Ker že v mislah sem sirmak? * O! to mene močno vstraši; * Pa še bol me to poplaši: * Kaj? či pesem pri ludeh * Mi naredi špot no smeh?

3. To še meni trošt podava, * Da mogočen je tvoj duh; * Ker le kolčkaj ga koštava, * Je pri smehi slep no gluh: * Pun od njega čem začeti, * Kaj namena sem, zapōtij: * Naj se celi sveit smei, * Či le ti boš hvaleni.
4. Bog je tebe resen stvar * Te, da druge zeliša; * Pa le pozno je zamara * Človek duha tvojega: * On pač, kak en slepi, sodi; * Zato dostokrat zablodi: * Na spodobo on gleda; * Pa spodoba oslepi.
5. Ti, Nikoci! ti si zveđa * Prvi tote trave moč: * Ti si šeli nam poveda, * Gde za nose je pomoč: * Ti si nieno pero vtrga, * Gleda, no med zobi verga, * Žveka, no pereta duh * Reče, da je ne lapuh.
6. Čedni mož si dale misli, * Kaj bi tota trava b'la: * Žmah je slad ek, ne je kisli: * Ti boš z menoj k domi šla. * On naterga celo breme, * No doma njo sušit' dene; * Suha se na prah zdrobi, * Drobní prah mu v nos zleti.
7. Že ga v nosi prah šegeče, * Kehne trikrat na ves glas: * Z nosa teče *, klas; * Da mu segne, * Robca z nadrah vunpotegne, * No si z njim obriše nos, * Kak si kluna brusi kos.
8. O kak čiste! o kak jasne * Mam jas misli! on kriči, * Zdaj vem, kaj ta trava hasne: * Ona pamet rezvedri. * Kaj za cono čem njoj dati? * O! tobak se more zvati, * Da Tabago se veli * Tisti kraj, ker njo rodi.
9. Tak je moč v neznani travi * Naiša toti čedni mož: * Naj mu ali vsaki pravi: * Vsigdar mi v spomini boš: * Kelkokrat moj nos bo kehna * Telkokrat bom v arci zdehna: * O Nikoci tauženkrat * Sem ti dužen hvalo dat'.
10. Kaj bi ludi le začeli, * Či tobaka ne bi b'lo? * O nedložno bi živeli, * Kak poprei živeli so. * Kak nežmahna je ne župa, * Ci s soljoj se ne poštupa! * Tak nešmahni bi bili * Njihovi življenja dni.
11. Kaj je sol nežmahni hrani, * To človeki je tobak; * Motli bi se mu možani, * Ja še grata bi nemak; * Pa s tobakom si popravi, * Kaj pogubleno je v glavi: * Toti pamet nasoli, * Da čednejši žmah dobi.
12. Če tobak to pamet zvrachi, * O to truplo še hitre: * Naj gdo reče, či je nači; * Brez tobaka zdravja ne. * Flusi vuha oglušio, * Od njih zobi razbolio, * Temne gratajo oči, * No še nos nedušlivi.
13. Gde tobak je, ne so flusi, * No či so, so dolgo ne, * Z jim se resen nos pognusi; * Pa ker zdravi biti če, * Nemre lep ob enem biti, * Eno more ta pustiti, * Či lepoto si zvoli * Naj si zdravja ne želi.
14. Gdo bi reka, da prežene * Žejo, in glad tobak? * Naj ga le za kraicar vzeme, * No bo vida, da je tak. * Čeden si, či vino šparaš, * No za beli krüh ne maraš; * Le tobak si sipli v nos, * No boš sit, no moker skoz.
15. Či se komi delo vnoža, * Kušaj mu tobaka dat', * K deli se mu napne koža. * K deli ga ne treba zvat', * Či od truda v cirkvi dremleš, * K čemi škatlo z žepa jemlješ? * Jeli, da se odemiš, * No k molitvi lušt dobiš.

16. Či te žena huido špota, * Lubi moj! povej, zakaj * Vsakega natekneš kota? * Išeš palco? ali kaj? * O! ne palco; le tobaka; * Z njim se vgasne jeza vsaka: * Naj me špota, kak me če, * Da mi le tobak ne je.
17. Kaj tobak še ve storiti, * Je mogočno, da to ve? * Ja on gvišno ve odkriti, * Gdo nam dober je, gdo ne; * Ofnaj škatlo, reči k njemi; * Lubi brat, tobak si vzemi! * Či ga vzeme, ti je brat; * Či pa ne, te nima rad.
18. Či tobak nam to ovadi, * Gdo nas lubi, gdo čerti, * Naj nas te nikar ne svadi, * Či nam dobri ne so vsi; * Tudi on ga ne sovraži, * Ker ga v svoji faifi praži, * On te volno zatrpi, * On ne mrmra, ne kriči.
19. On si misli; naj sovraži, * Sej bo že svoj lon prijea; * Naj me le pogostem praži, * Odkod bo te sline vzea? * On te boljše od se luča: * Kaj te majo vboge pluča? * To je ne nebeden smeh, * Či mu vsehne plučni meh.
20. To je pač ne za terpeti, * Či tak skop gdo biti ve; * Lastno škatlo neče meti, * Le iz lucke šnofat če. * Skopec! naj ti nos segnili, * Da se ti tak penez mili! * Jas tobaka ti ne dam: * Poidi! kupi si ga sam!
21. Kupi si ga; pa v štacuni, * Gde cesarski odlar je; * Ne pa tam v germovji vuni: * O le toga vari se! * Tam ne je tobak podšteni * Ker ga kupi, veri meni, * Ne da Bogi, kaj mu gre, * Ne cesari; komi te?
22. On le ludi obogati, * Či še ludi reči smem; * Bol bom reka, da so tati, * Keri pridejo to sem, * Da bi nam tobak odali * Kerega so indi vkrali; * Či podšteni bi bili, * Ne bi z njim se skrivali.
23. Keri ga od njih knpuje, * Je, kak oni so, en tat; * Zato se boji, ko čuje: * Tam cesarski gre soldat. * Pred soldatom ti trepečeš? * Da me ne bi zgraba, rečeš? * Či soldati vuiti veš, * Kak pa Bogi vuiti češ.
24. To je ne tobaka vkrasti, * Či ga inam kupit grem: * Cesar nima te oblasti * Svojega odavat' vsem. * O ti čedni! tiho bodi! * Z menoj k svetem Pavli hodi! * On bo naj vüčiti zna, * Gdo oblast cesari da.
25. Čuješ, kaj on nama pravi? * Daj cesari dužno čast! * Meč ma v rokah, pamet v glavi; * Bog je njemi da oblast; * Dobrim on pravico vtala: * S huidimi se ne bo šala; * Či se ogneš niegvih rok, * Meniš te ne vidi Bog?
26. Tvoje hvale smo prešteli, * O tobak, ti žlahtna stvar! * Kaj za lon zdaj bomo meli? * Bodi ti nam lon vsigdar! * Vsako leto nam obrodi! * Nič ti naj nikol ne škodi! * Rasi! cveti! zori se! * Roka božja žegnaj te!
27. Šnofat te vsigdar želimo; * Pa le z rok cesarovih: * Drugi naj kraj nas gre mimo, * Da iz rok je tatovih. * Ker pa tebe s faife pluva, * Ali s škatloj od se suva, * Tisti pač ne ve, kak mi, * Kelke hvale vreden si!

Štev. 40. Veverica ali poterplivi flis.¹⁾

Po Murku, str. 8. do 10., štev. 4. Pfeffel: „Fabeln u. poet. Erzählg.“ 130. Gottlieb Konrad Pfeffel je bil rojen 1736. l. in je umrl 1809. l. Basni njegove so bile natisnene l. 1783.

¹⁾ Štev. 40—80 so zvesto po Murkovem izdanju ponatisnene, to je, Murkovih oblik, p. vzal mesto Volkmerjeve vzea nisem popraviljal.

1. Glej! ena mala véverca, * Na mamikovem zizki * Visijoča še, je slišala, * Od ker'ga sada zgrizki * Se mamiki dopadnejo, * Da slajši kakor cukor so. * No toti sad je oreh.
2. Kak leto gorjemálo je, * Tak njena žela k' sadi: * Kak toti začne zorit' se, * Od zizka se odvadi: * Da oreh se njoj slajši zdi, * Kak mleko, kero pit' dobi * Od svoje mam'ke zizka.
3. En zréli oreh padne zdaj * Na zemlo dol iz dréva, * No véverca kriči: „Čaj, čaj!“ — * Od vel'ke žele zéva, * Iz véje skoči dol na tla, * Preverže z' nog'cam' listeka, * No k' sreči oreh najde.
4. Nastavi zobce ná-njega, * Lupino 'z njega scési. * „Fuj, fuj!“ zmerči, ga verže tà, * „Ti oreh sladek ne si! * En osel je, ker tebe jé: * Noriti mene mam'ka če, * Jaz šenkam njoj to slajo.“
5. „Pa čakaj, kaj gdé znotraj je?“ * Lupino 's njega zdère: * Lušina pride, vgrizne v' njo. * Si skoro zobce stére. * „O, kižlek¹⁾ je! nas ne bi rad * Htél norček biti tretjokrat.“ * Potóči oreh v' grabo.
6. Kak mali norček si guči, * Poslušá mam'ka skrita. * Iz germa skoči, k' njem' hiti; * Da pride, tak ga pita: * „Zakaj se jeziš no merciš? * Zabstoj ti mamiko kriviš.“ * Dol v' grabo gré po oreh.
7. Pred njim ga stére, reče k' njem': * „Glej, kak sam sebe noriš. * Le poterplivi, kak sem jaz, * Ti bodi, kda kaj storiš. * En sreden flis no nevtrudnost * Pernese delavci sladkost, * Pa jeza nič kak brijo²⁾).

Dopisi.

Iz Ponikve. Tretje letošnje zborovanje je imelo učiteljsko društvo šmarijskega in rogaškega okraja dne 11. junija v Šmariju. Na vsporedu sta bila dva predmeta: g. Blenk je govoril „o učiteljevem uplivu“ in g. Skaza „o zgodovini v ljudski šoli“. Poročevalec govoreč o prvem predmetu nam je iz lastne skušnje in po natančnem opazovanju sedanjih razmer označil učiteljev upliv, kakeršen je v resnici in kakeršen bi moral biti. Obširno je razpravljá o učiteljevem uplivu a) na svoje gojence, b) pri krajnem šolskem svetu, c) na ljudstvo, d) na višje kroge. Mnogo zamore učitelj uplivati na svoje gojence z izgledom in s podukom, a njegov upliv bil bi še večí, da se mu ne stavijo — rekel bi — nepremagljive zapreke: ubožnost ljudstva, zanikernost starišev, pohujšljivi upliv popačene tovaršije na mladino, svojeglavno nasprotovanje vsem novim naredbam in postavam. Ni čuda, da se pri mladini dostikrat opazuje nepričakovana popačenost in surovost, a kateri pameten človek bi se drznil trditi, da je temu šola kriva? Vkljub vsem opoviram se seme, katero seje sedanja šola lepo razvija in raste in rodilo bode tem lepši sad čem bolj se bodo manjšali šolstvo zavirajoči upori.

Pri krajnem šolskem svetu in sploh pri šoli naj bi imel učitelj več veljave; njegov edini glas malo premore proti sednim nasprotujočim. „Dajte nam več oblasti in imeli bodemo tudi več upliva!“ — Naše prosto, neomikano, ubožno in zanemarjeno ljudstvo še živo potrebuje dobrodejnega in vsestranskega upliva. Tu je še dosti neobdelanega polja, tu nas čaka še mnogo hvaležnega

¹⁾ Kižek: kremlen = Kieselstein. ²⁾ Brija = die Bittere.

dela; toda učitelju v tem obziru prej ni mogoče mnogo storiti, dokler se njegovo materijelno stanje ne zboljša; kajti tisti ima pri prostem narodu največ upliva, ki ima obilo posvetnega mamona. (O vprašanju, kako naj bi učitelj uplival na prosto ljudstvo, razpravljaj bode poročevalec o priložnosti bolj obširno.) — Učitelj naj bi uplival tudi na višje kroge, a v tej zadevi sam le malo premore. Treba je toraj edinosti. Naj bi ne bilo slovenskega učitelja, ki bi ne bil ud tega ali unega učiteljskega društva, ud v pravem pomenu besede, ki zborovanja pridno obiskuje in društvo podpira gmotno in duševno. Učiteljska društva po vseh slovenskih pokrajinah naj bi stopila v ožjo zvezo, da skupno dosežejo to, česar posameznik doseči ne more. — K temu predlaga g. Večaj sledečo resolucijo, ki se jednoglasno sprejme: „Učiteljsko društvo šmarijskega in rogaškega okraja želi, da bi se vsa slovenska učiteljska društva združila v občno celoto; če bi pa kake nezgode to podjetje utegnile opovirati, naj bi se vsaj spodnje-štajerska društva združila v svojo celoto“*).

G. Skaza, govoreč o zgodovini v ljudski šoli, opozoril nas je na smoter zgodovinskega poduka, kateri smoter naj bi učitelj vedno imel pred očmi, da ne zajde na kriva pota pri tem jako važnem predmetu, razvil je svojstva dobre zgodovinske slike, razpravljaj je dalje o načinu, kako se naj v zgodovini podučuje, naštel je nekaj učnih pripomočkov za rabo učitelju in je praktično obravnaval zgodovinsko sliko o „Maksimiljanu I.“ Debate so se vdeležili gg. Kotnik Jože, Strmšek in Šetine. Oba govora bila sta z odobrovanjem sprejeta. Ko se je še po predlogu g. Kotnika sklenilo, da ostane dvuštvo tudi letos pri „Matici Slovenski“, končalo se je zborovanje ob 1/2 1 popoldne.

F. Šetine.

Iz Postojnskega okraja. (Nekaj statistike o šolstvu našega šolskega okraja.) V našem šolsk. okraju nahaja se koncem šolskega leta 35 šol (3 štirirazrednice, 2 trirazrednici, 3 dvorazrednice in 27 jednorazrednic). Na teh šolah poučuje 52 učiteljev in učiteljic ter jeden uč. za silo, (8 nadučiteljev, 33 učiteljev, 8 učiteljic in 3 pomnožni učitelji.) — Za šolo ugodnih otrok bilo je 5085, a šolo obiskujočih 4753; 332 otrok ne hodi v šolo. Na jedno učiteljsko moč pride povprek 91 učencev. — Za ponovljavni pouk bilo je 1081 otrok godnih. — Veronauk poučevalo je 32 duhovnov in 5 posvetnih učiteljev. — Na 7 večrazrednicah ter na 13 jednorazrednicah poučevalo se je v ročnih delih. Na 20 učilnicah torej se je vežbalo 869 deklic v rokotvorih. — Reden kmetijski pouk delil se je v 20 šolah. Šolskih vrtoz bilo je — izvzemši 7 šol — povsod. — Knjižnice nahajale so se po vseh šolah ter se tudi dobro uporabljemale. — Z novim šl. letom ustanovi se v Ustju na Vipavskem enorazrednica, šoli v Slavini in Št. Petru pa se razširite v dvorazredni. A. G.

Krajsko, sredo julija. — Zrelostni izpiti na Ljubljanskem učiteljsku vršili so se od 1. t. m. pa do 4. Prijavilo se je k tem ustnim skušnjam 18 kandidatov-četrtletnikov ter 3 eksternisti. Izid letošnje mature ni bil kaj povoljen, kajti za zrele spoznali so mej domačimi gojenci le 14, a 4 zavrnilo za celo leto, mej eksternisti pa dobil je le 1 zrelostno spričevalo, izmej ostalih dveh pa je bil reprobiran 1 za leto dni, 1 pa za dva meseca.

S prihodnjim šolskim letom pričelo se bode poučevanje iz nemščine na naših večrazrednicah še-le s 3. razredom. Poučni jezik bode pa povsod slovenski. Vsled tega se bode tudi dosedanja metoda z ozirom na poučni jezik na našej Ljubljanskej vadnici morala odpraviti. Vadnica ima biti povsem takó vrvnana, kakor so naše 4razrednice po deželi. — kajti ona ima biti vzglednica bodočim učiteljem, ne le v mestih, ampak osobita onim na kmetih!

*) To važno vprašanje pretresuje se že tudi v drugih društvi, (primeri današnji „poziv“ ptujskega društva —) in sicer tako resno, da je upati, ka se to pomenljivo vprašanje za slovensko učiteljstvo v kratkem povoljno reši. Vredn.

Tudi letos bode se vršil praktični kmetijski viši pouk v deželni sadjarski in vinarski šoli na Slapu pri Vipavi — za učitelje Kranjskih narodnih šol. Trajal bode ta pouk od 17. avgusta do 5. septembra in kakor vlni vzprejelo se bode v ta tečaj 14 učiteljev.

Letos — meseca septembra — sklicala se bode v Ljubljano deželna učiteljska konferencija. (?) A čudno se nam zdi, da do zdaj še nič ne vemo niti o času se snidenja delegatov, niti o konferenčnem vzporedju. Sicer je vendar običaj, da se ob takih skupščinah vsaj 3 mesece prej vzpored oznanja... Možno, da letos zopet dež. konferencije ne bo? Pa zakaj?! —

„Uč. Tovariša“ 13. štev. prinaša naslednje gradivo: V katerem obsegu je v zdanjih ljudskih šolah uvesti realni pouk? (Poročal o zemljepisju in zgodovini pri letošnji učit. skupščini za šl. okraj Ljubljanskega mesta J. Travnar.) — Knjiga Slovenska v XIX. veku. — Ljudski učitelj in sadjarstvo. (Julius Jablanczy.) Po „Novicah.“ — Književstvo. — Dopisi. — Razpis uč. službe. — Spremembe pri učiteljstvu. — Listnica uredništva. — Vabilo na naročbo. — Inserati.

14. štev. pa ima to gradivo: Čitanje v ljudski šoli. — V katerem obsegu je v zdanjih ljudskih šolah uvesti realni pouk? (Konec.) — Knjiga Slovenska v XIX. veku. — Prvi poldnevnik in čas za ves svet. Črtica iz zemljepisa. II. (Konec.) — Človek, v pogledu na njegovo telo in dušo, s kratkim navodom, kakó si ohraniti in utrditi zdravje. (Za šolo in dom sestavil J. Leban.) — Književstvo. — Dopisi. — Razpisi učit. služeb. — Listnica opravištva. — „Učit. Tavaris“ stane za vse leto 3 gold., ter izhaja 1. in 15. dan v vsakem mesecu.

Bruno.

Dunaj. (Splošne rokodelske šole v Avstriji.) Pred kratkim imela je osrednja komisija za zadeve obrtnega pouka sejo, pri kateri je bilo na dnevnem redu sekijskega svetovalca barona Dumreicherja poročilo o ustanovitvi splošnih rokodelskih šol v Avstriji. V organizaciji naših industrijalnih izobraževalnic kaže se vedno bolj pomanjkanje, kažejo se nedostatki. Do zdaj imamo v Avstriji nadaljevalne in izobraževalne šole; manjkajo pa take šole, katere bi bile v sredi med temi, katere naj bi posredovale prehod od navadne šolske izobrazbe, katera se dobi v ljudskih šolah, k specialni idustrijalni izobrazbi, šole, katere bi dajale prvi obrtni pouk. Taki zavodi naj bi bile torej „splošne rokodelske šole“.

V splošnih rokodelskih šolah se bode s teoretičnim poukom in praktičnimi vajami dajal oni pouk, kateri je potreben, da se učenec privadi obrta, osobito rokodelskega obrta; naslanjale se bodo neposredno na ljudske šole, ker se uže taki dečki sprejeti morejo, kateri so dopolnili dvanajsto leto ter dovršili šesto polletje ljudske šole z ugodnim vspehom.

Normalni šolski črtež določuje, da se bode v prvem letu ponavljalo, kar se je učenec do zdaj učil, zraven pa se mu skušalo razširiti znanje iz ljudskih šol s posebnim ozirom na obrt; v drugem letu se bode v lehkoumevem pouku oziralo na vse stroke obrta. Spisavala se bodo pisma, sestavljali se za obrtnika potrebni spisi, poučevalo se bode o občevarju s pošto, v kolikor to zadeva obrtnika. sploh sestavljala se bodo pisma, kakeršna potrebuje obrtovalec v svojem stanu pri občevarju s svetom. V zemljepisju seznanjal se bode učenec z najvažnejšimi obrtnimi kraji, z občili, v fiziki dobil bode pouk o navadnih strojih in njih uporabi pri obrtih in o elektriciteti; pri računstvu se bode poučevalo v štirih glavnih računskih vrstah, reševale se bodo obrtne naloge, preračunjevala se bode kupnina raznega blaga na podlagi cenilnikov in faktur; razlagali se bodo primerno dotični trgovinski običaji. Razea tega poučevalo se bode najvažnejše iz tehnične in mehanične tehnologije, iz obrtnega knjigoyodstva in risanje.

Poleg teoretičnega pouka vršil se bode v obeh razredih tudi več ur praktični; učenci privajali se bodo resnemu in strokovnjaškemu delu, seznanili se bodo z začetnimi deli obrta.

Rokodelske šole postavile so si torej zelo lepo, vzorno nalogo; vendar skušnja uči, da vsaka šola doseže samo jeden del onega, kar namerava. Če tudi rokodelske šole ne dosežejo po polnem nameravan vspeh, če ga dosežejo samo deloma, položile bodo vendar temeljni kamen za spreten in delaven rokodelski stan. S tem bi se v pouku rokodelskih učencev mnogo doseglo. Tako vzgojili se bodo spretni delavci, katerim so se uže začetkom vcepili zdravi nazori o poklicu delavskega stanu. Te šole niso samo pedagogične in industrialne važnosti, z njimi pripomoglo se bode tudi na podlagi zdravega pouka k rešitvi toliko perečega socijalnega vprašanja.

L. L.

Jože Tribnik. †

Zopet nam je nemila smrt pokosila marljivega jako priljubljenega tovariša. Gospod Jože Tribnik, nadučitelj v Slivnici pri Mariboru, odlikan s srebrnim križcem s krono za zasluge, šolski ogleda v Brezuli itd. se je dne 25. junija 1885 ob 10. uri dopoldan po dolgi mučni srčni bolezni preselil v boljši svet.

Ranjki se je rodil dne 15. marcija 1819 v Rušah, je obiskal domačo farno šolo pri svojem botru, učitelju Boštjanu Gladežu, se podal leta 1834. v Maribor v takratno normalno glavno šolo (poznejšo realko) in končno poslušal preperandni tečaj, ter prejel 7. julija 1836 izvrstno svedočbo za učiteljski poklic. Od 1. sept. 1836 do 6. sept. 1837 služil je kot podučitelj v Št. Janžu v Saggauthalu v sekovski škofiji. Od tod se je podal v Hoče, kjer je ostal do 31. okt. 1839. To leto je tudi izvršil izpit učiteljske sposobnosti.

Od 1. nov. 1839 do 27. okt. 1840 služil je v Lembahu.

Leta 1840 pa se mu je stalno podelilo učiteljsko mesto v Muti, kjer je do 30. okt. 1849, toraj 9 let blagodajno služboval.

Leta 1846 podal se je — že oženjen — v tečaj za učitelje glavnih šol v Gradec, ter je poslušal mej drugim tudi predavanja o godbi in sadjereji. Dne 21. junija 1846 prejel je s posebnim priporočilom odlično spričevalo.

1. novembra 1849 je bil nameščen na svojo slednjo mesto v Slivnici, na takratno dekansko farno šolo, kjer je služil zvesto in marljivo do svoje smrti, to je blizo 36 let. Iz cele fare, ki šteje nad 4000 duš in obseže 15 vasi, so obiskovali otroci njegovo šolo. Leta 1855 bilo je 254 šolo obiskajočih otrok, katere je ranjki poldnevno sam poučeval. Dne 4. febr. 1860 l. bil je od labodskega škofijskega konzistorija imenovan izglednim učiteljem in po razširjavi šole l. 1870 je postal nadučitelj.

Ranjki je popolnoma spoznal imenitnost svojega stanu, uvidil velike težave svojega trudapolnega poklica, ter si prizadeval svoje svete dolžnosti natančno in vestno izpolnjevati. Bil je toraj nam vsem posnemanja vreden izgled pravega učitelja.

Dobro vedoč, da je učitelju temeljita izomika prva moč, se je Tribnik celo svoje življenje neprestano učil, ter se vestno vsak dan pred šolo pismeno pripravljaval. Izgledno je peljal svoja uradna pisma. Vsled tega si je pokojnik tudi utrdil izvrstno pedagogično prakso.

Svoje proste ure je v pozno noč žrtoval izurjenju v godbi; bil je pa tudi večak v muziki. Znal je rabiti vse instrumente ter bil temeljito omikan v glasostavbi. Kadarkoli je prejel kak lep nov izvod, koj ga je postavil za svoje od njega izurjene godce, ki še danes okrog slové. Tudi nekaj lastnih kompozicij

je za godec vglasbil. Kako lepa je njegova polka: „Rožica“ po pesni „Kje so moje rožice“ itd.

Tudi v narodnem oziru je bil Tribnik plemenit značaj. Ko je prišel 1849. leta v Slivnico, našel je le nemške knjige a slovensko deco. Prepričan pa, da se le na podlagi materinščine da plodonosno podučevati, vpeljal je koj od Slomškega izišle slovensko-nemške knjige.

Pa tudi sam se je skrbno uril v maternem jeziku.

Kot kristjan bil je rajni posebno lep izgled; s svojo živo vero in izgledno pobožnostjo je navdajal kaj lepo svoje mu v poduk izročene učence. Neki duhovnik mu je enkrat k godu med drugim pisal: „Sv. katoliška cerkev pa je od začetka vsacega vrnega učitelja cenila kot najdražji biser, kajti v njegovih rokah leži njeno oko: katoliška mladina; in taki ste Vi č. g. učitelj T.“

Iz navedenega je tedaj umevno, da je bil Tribnik tudi dober oče. Vse svoje je neizrečeno ljubil in lepo za nje skrbel. Dasi je imel le pičle dohodke je dal vendar petero svojih študirati. A eden od njih končal je kmalo pot posvetnega življenja. Ko je namreč svoje učit. študije dovršil postal je vojak in pustil l. 1866. svoje nadepolno življenje — bil je namreč izvrsten muzik — v vojski pri Kraljevem Gradcu — na polju časti in Slave. Glede ostalih pa je bil T. tako srečen, ob svoji smrti videti vse preskrbljene. Eden je duhovnik, trije so učitelji in ena hči je soproga učitelja in učitelja ročnih del.

Zaradi svojih lepih lastnosti je rajniki povsod užival splošno in visoko spoštovanje. Njegovi učenci, ki so že stari občani, ljubili so ga, kakor ljubijo otroci očeta, spoštovali kot svojega izvrstnega učitelja in cenili kot največjega dobrotnika. Učitelji pa so spoštovali v njem svojega milega dobrega prijatelja.

Tudi razne šolske oblasti so mu pogostokrat izrazile svoje neomejene pohvalnice. Pred seboj imam več ko 30 svedočb, katere kažejo, da je bil Tribnik izgleden, goreč prijatelj mladini, da je bil mož, katerega moremo med naše najboljše učitelje prištevati. V dokaz omenim le nekatere njegovih pohvalnih pisem: Hočki dekan Miha Spešič svedoči leta 1839. da je Tribnik z neumornim trudom vse svoje dolžnosti natančno spolnjeval, si se svojo primerno metodo in izglednim vedenjem pridobil najvišjo zadovoljnost ter je njegova poraba pri cerkveni godbi še posebno pohvale vredna.

V. Č. g. Jurij Matjašič pa piše v svedočbi z dne 17. septembra 1840, da je g. T. z vso marljivostjo in spretnostjo svojo mladino neumorno podučeval, se v cerkveni godbi in porabi družega godbenega orodja mojstersko odlikoval, ter ga imenoval vzor vseh podučiteljev.

Župnik Payl Reissmann pa piše v svedočbi dne 12. dec. 1846. da je g. T. neprestano hrepenel po večji izomiki, da ni le leta 1845. tečaj za mestne učitelje na c. kr. normalki v Gradcu, kakor tudi predavanja v godbi, cerkvenem petju, sadjeredji i. t. d. poslušal; temuč tudi vse izpite z najboljšim vspehom izvršil; da ni deco le podučeval, temveč s svojim izglednim vedenjem tudi vzgojeval; da je bil kot mož, oče in državljan vrl uzor celej občini, kot človek vedno ponižen; ter ostane tukaj nepozabljiv.

Dekan Ferenc to svedočbo dne 27. decembra 1846. v vsem obsegu potrduje in dostavlja, da je g. T. izgled, ja krona učiteljskega stanu.

Dne 4. februarja 1860. piše lavantinski škofijski konzistorij; „V pripoznanje Vaše marljivosti in spretnosti pri pouku mladine, vrle metode in Vašega slovečega nravno-vrnega življenja imenujemo Vas „izglednim učiteljem“.

Tudi c. k. namestija v Gradcu mu je z odlokom dne 10. februarja 1861. št. 3209 vsled nadzorovanja deželnega šolskega nadzornika Dr. Močnika v pripoznanje vestnega in vspešnega delovanja svojo pohvalo izrekla. Okrajni šolski svet mariborski pa je pisal dne 19. novembra 1870. in še spozneje dvakrat, da je šolski svet iz letnega poročila razvidel, da je njegova šola jako povoljne vspehe dosegla.

Največjo posvetno pohvalo pa je Tribnik sprejel dne 9. septembra 1883 od Nja Veličanstva presvitlega cesarja, ko ga je ódlikoval za mnogoletno vspešno neumorno delevanje s srebrenim križcem s krono.

Zadnja leta je začel na srečo bolehati, dne 7. aprila t. l. pa se je vlegel in ostal v postelji dokler ga ni smrtni angelj trpljenja rešil.

Nameraval je letošnje počitnice za pokojino prositi, a ni mu bilo pri-sojeno večer svojega življenja v zaslužem pokoju preživeti ter sad svojega plodonosnega delovanja v šoli in cerkvi mirno uživati. Zapustil je žalujočo vdovo in šestero otrok, katerim je nepozabljiv.

Kako ga je vse spoštovalo bil je dokaz njegov sijajen pogreb dne 27. junija. Mnogi krasni vencí so pokrivali rakev.

Vsa rodbina, šest duhovnikov, e. k. nadzornik g. Robič, nad 40 učiteljev, veliko prijateljev od blizo in daleč, šolska mladina in nebrojno število farmanov, njegovi bivši učenci so spremljali g. Tribnika na njegovej zadnji proti.

Koj za ravnijo je nesla belo oblečena deklica pokojnikov srebren križec. Tudi podarjene vence so nosile belo oblečene deklice. Videli smo mej drugimi vencí z napisi: „Krajni šolski svet — svojemu odgojitelju“. — „Učitelji mariborskega okraja — svojemu vzornemu kolegu“. „Rodbina Loh“ (krasen venec s slov. triki). — „Mirno spavaj!“ — Dalje od rodbin Pauls, Wregg, Živko itd. z napisi: „Sterben ist des Menschen Loos, Wiedersehen unsere Hoffnung!“ — „Žalujoča rodbina svojemu nepozabljivemu, predragemu očetu“. — „Nepozabljiv-Nenadomestljiv“. — in več drugih.

In ko so učitelji zapeli ginljivi „Blagor mu“, kapljale so premnogim solze iz oči in vsi navzoči so se težkim srcem ločili od gomile. Farmani zelo po njem žalujejo, kar svedočijo njih besede: „Oh kako jih je škoda, bili so pridni učitelj in se niso nikomur zamerili. Tudi občina slivniška je zalujoči rodbini dne 26. junija t. l. pismeno svojo žalotinsko tako le javila: „Vsled iz-gube našega napozabljivega gospoda nadučitelja Jožefa Tribnika, kateri si je po dolgoletnim, neutrudnim delovanju v šolski, godbeni in poljedelski stroki naj-popolnejše priznanje in zadovoljnost občine, in župnije pridobil, Vam izreče podpisani občinski zastop svoje najodkritosrčnejše in naj toplješe milovanje. Ker sestoji tisti večinoma iz učencev, katere je gospod Tribnik gojil, kliče se mu toraj tudi v tem oziru najtoplejša zahvala še taj unkraj groba“.

Ne le v rodbini, občini ampak tudi v učiteljskih krogih se hode Tribnik še dolgo pogrešal. Naj toraj nam nepozabljivi, blagi prijatelj mirno in sladko počiva. Ohranimo mu blag spomin!

D.

Novice in razne stvari.

[V kmetjski napredovalni tečaj] na sadjarski in vinarski šoli v Mariboru so letos vsled naredbe e. kr. dež. šolsk. sveta z dne 25. junija t. l. štev. 3063 poklicani ti-le gg. kolegi: 1. Buchgraben Ant., učitelj v Rollsdorfu; 2. Engelhart Ernst, poduč. v Radgoni; 3. Kreinz Jos. poduč. v št. Petru na Otersbahu; 4. Krenn Mih., učitelj v Sekovi; 5. Kunštič Ivan, učitelj v Selnici; 6. Leskovar Joše, naduč. na Zgornji Polskavi; 7. Mahr Robert, učitelj v Edelstauden; 8. Mavrič Jože, učit. pri sv. Trojici; 9. Petriček Ant., učitelj v Žalcu; 10. Regen Henrik, učit. v Wind.-Hartmansdorfu; 11. Rupnik Jan., nadučit. pri sv. Lovrencu nad Prožinom; 12. Schenk Fr., podučit. v Lipnici; 12. Winkler Franc, nadučit. v Trautmansdorfu in 14. Žiher Franc, nadučitelj v Vurbergu. — Tečaj prične se dne 1. avgusta in traja do uštevsí 5. dne septembra t. l.

[Otroškemu vrtu v Gorici] volil je na smrtni postelji rodoljub, ki neče biti imenovan, 20 glđ.

[Na učiteljišču v Kopru] udeležilo se je zrelostnih izpitov 15 kandidatov in jeden privatist. Mej temi bilo je 10 Slovencev: Martin Cenčič, Miha Debeljak, Rajko Justin, Ferdo Lavrenčak, Adolf pl. Pahar, Milko Pakiž, Eduard Prinčič, Ivan Sivec, Albin Štrekelj, Ivan Trošt. Hrvatov bilo je troje: Ante Dukić, Ante Rajčić, Avgust Rajčić. Martin Cenčič in Dukić napravila sta izpit z odliko, Cenčič s slovenskim in nemškim nčnim jezikom, drugi, razen dveh, ko morata delati popravno skušnjo po 2 mesecih, in privatista, ki je pal iz več predmetov, pa z dobrim vspehom.

Vabilo. Vsled ukaza okrajnega šolskega sveta v Ptujju dne 16. julija t. l. št. 831 vse p. n. šolske yodje ptujjskega okraja vljudno vabim, da naj se v zadevi spisovanja nove statistične tabele A zberejo v četrtak 6. avgusta ob 10. uri dopoldne v šoli ptujjske okolice. — Tabele naj prinesejo se sebo; vsaki po 2 iztisa. J. Robič, ud okr. šolsk. sveta.

Vabilo. Učiteljsko društvo kozjanskega okraja bode 6. avgusta t. l. zborovalo v Kozjem sč sledečim vspreodom: 1. Prečitanje zapisnika zadnje seje. 2. Govor o petju. 3. Podrobni učni črteži za štiri- in petrazredne ljudske šole 4. Nasveti. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Listnica.

Gosp. J. K. v Lj.: Ravnali smo po Vašej želji; oprostite pa, če smo preveč pristrigali. Zdelo se nam je to z ozirom na naše razmere potrebno. Pozdrav! — Gosp. A. P. v P. in F. Š. v št. J.: Prejeli, a za to pot nam je zmanjkalo prostora; prihodnjič gotovo.

NATEČAJ.

Na enorazredni ljudski šoli v št. Petru na medvedevem selu se učiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in s pravico do prostega stanovanja ali postavne stan. odškodnine takoj umešča.

Prositelji naj svoje prošnje z dokazom, da so sposobni subsidiarično poučevati tudi v katoliškem veronauku, vložijo predpisanem potom do 6. avgusta 1885 pri krajnem šolskem svetu št. Peter na medvedevem selu (St. Peter im Bärentale) pošta Šmarje pri Jelsah.

Okrajni šolski svet Šmarje, dne 2. julija 1885.

Predsednik: *Kolenz s. v.*

Štev. 333.

Podučiteljska služba.

Na dvorazredni v IV. plač. razredu stoječi ljudski šoli v Pišecah se umešča podučiteljsko mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje predpisanim potom do 15. avgusta 1885 pri krajnem šolskem svetu v Pišecah, pošta Brežice (Rann).

Okrajni šolski svet v Brežicah, dne 11. julija 1885.

Predsednik.

Štev. 140.

Razglaz.

Na 4razredni, v III. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri sv. Petra poleg Radgone je en paralelni oddelek z provizoričnim podučiteljem ali z podučiteljico dovoljen.

Prositelji ali prositeljice za to službo, kateri morajo nemškega in slovenskega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožni biti, naj vložijo svoje prošnje do konca julija t. l. pri krajnem šolskem svetu pri sv. Petru pri Radgoni.

Okrajni šolski svet Zgornjeradganski, dne 18. junija 1885.

Predsednik.

Gospodje učitelji,

kateri bodo frekventovali od 1. dne avgusta t. l. kmetijski napredovalni tečaj na tukajšnji vinorejski šoli, najdejo prav po ceni lepo stanovanje in ako želé, tudi celi strošek. Kje? se izvé pri Jan. Leon-u, Schulgasse 2 v Mariboru.